

16 RAR 43

Ny lokalhistorisk litteratur

E. Ladewig Petersen, Knud J. V. Jespersen, Leon Jespersen: De fede år. Odense 1559-1660.
Udgivet af Odense kommune 1984. 492 si. Pris: 200 kr., abonnement: 134 kr.

Det er det sjette i rækken af bind, der skildrer Odense bys historie, og det dækker perioden 1559-1660. Hermed er perioden frem til 1789 behandlet, og de 4 resterende bind skal udelukkende beskæftige sig med nyere tids historie. Værket skal være afsluttet i 1988, hvor byen fejrer 1000-års jubilæum, og Odense vil da være i besiddelse af en byhistorie, som næppe nogen anden dansk købstad har magen til.

Tiden, der skildres, er blevet betegnet som fede år for byen. Der var højkonjunkturer, og som helhed nød byen godt af de gode tider. Selv om det var en by i fremgang, kunne den ved periodens slutning ikke registrere mere end ca. 5000 indbyggere, ifølge byens ældste grundtakst fra 1683 fordelt i 800 bygninger, heraf 200 gårde, resten huse og boder. I slutningen af 1650'erne fulgte svenskekrigene, og derefter fulgte magre år for byen, jvf. tiden på et tidligere udgivet bind i serien.

Bindet har 3 forfattere, der har delt stoffet mellem sig. Visse afsnit er vanskeligere tilgængelige end andre, hvilket dels kan skyldes emnet, dels forfatterens evne til at fremlægge et videnskabeligt stof i en let læselig og forståelig fremstilling. Der skal i en byhistorie findes en gylden middelvej mellem den videnskabelige og den populære fremstilling, hvilket forfatter af de kommende bind må have in mente, når de skal fremstille resultatet af deres forskning. En byhistorie må ikke være alt for tung læsning. Som der står i forordet til en af de øvrige bøger, der anmeldes her: »For at så mange som muligt kan få del i oplysningerne, har jeg bestræbt mig på at fremlægge de videnskabelige oplysninger på en populær, men alligevel faglig forsvarlig måde«. Selv om den populære fremstilling ikke overalt har været i forgrunden i dette bind, må det dog understreges, at det føjer sig smukt ind i rækken af publikationer i denne serie.

HHJ

Dansk Lokalbibliografi: Fyns Amt III. Odense Universitetsforlag 1984. Pris: 256 kr., abonnement: 170 kr.

Hermed er den fynske lokalbibliografi bragt til vejs ende, og de fynske lokalhistorikere har et værdifuldt værk, som de vil hjemsoge, når der skal findes litteratur om et bestemt emne, en bestemt person eller en bestemt lokalitet. De to første bind bragte 13.600 henvisninger, og med dette bind følger yderligere 3.000 om følgende kommuner: Svendborg, Sydlangeland, Sønder sø, Tommerup, Tranekær, Ullerslev, Vissenbjerg, Ærøskøbing, Ørbæk, Årslev og

Årup. En væsentlig del af bibliografiens sidste bind omfatter forfatterregister, register over biograferede personer og lokalitetsregister. Ikke mindst sidstnævnte vil være til stor hjælp, idet de 16.443 henvisninger er fordelt på de nuværende storkommuner og vanskeliggør arbejdet med at finde litteratur om de mindre lokaliteter. Det er der rådet bod på nu, og hermed er arbejdet lettet for alle, der dyrker fynsk lokalhistorie. At værket står på ethvert bibliotek og arkiv turde være en selvfølge.

HHJ

Anne Riising, Åge Fasmer Blomberg, Ellen Pedersen, Hans Henrik Jacobsen: Odense Katedralskoles historie 1283-1983. Odense Universitetsforlag 1984. 417 si. Pris: 198 kr.

Hans Henrik Jacobsen: Rektorer og lærere ved Odense Katedralskole 1802-1983. Odense Universitetsforlag 1985. 64 si. Pris: 38 kr.

Den 1. november 1983 fejrede Odense Katedralskole som en af landets ældste skoler 700-års jubilæum, og det gav anledning til, at tre af skolens nuværende og tidligere lærere suppleret med landsarkivar Anne Riising gik i gang med at udarbejde en skolehistorie. I midten af 1800-tallet bidrog rektor Henrichsen med afhandlinger vedrørende skolens historie i skolens årsskrifter, men der har aldrig været taget initiativ til fremstilling af en samlet skolehistorie. Det er der rådet bod på nu, og der er med dette omfattende værk givet en skildring af skolegang og skoleliv, sådan som det har formet sig i latinskolen i Odense. Skildringen har dog en sådan bredde, at den tillige giver hele den lærde skoles udvikling gennem de 700 år. Yderligere behandles Odense Gymnasium, der oprettedes 1621 og tjente som overgangsled mellem latinskole og universitet indtil 1802, hvor Odense Gymnasium og Odense Latinskole blev slået sammen under navnet Odense Katedralskole.

I selve skolehistorien var der ikke plads til biografiske oplysninger om samtlige lærere, og dette materiale bringes i et supplerende værk »Rektorer og lærere ved Odense Katedralskole 1802-1983«, i hvilken periode skolen har haft 11 rektorer, 180 lærere med fast ansættelse og et tilsvarende antal lærere uden fast ansættelse.

HHJ

Resens Atlas: Fyn. Udgivet af Jacob Isager. Odense Universitetsforlag 1984. 357 si. Pris: 165 kr.

Videnskabsmanden Peder Hansen Resen (1625-88) tog i 1660'erne initiativ til indsamling af historisk/topografisk materiale dækkende hele landet, og midt i 1680'erne lå »Atlas Danicus« færdigt fra hans hånd. I hans redaktion drejede det sig om 11 bind, skrevet på latin, og det viste sig at være en umulig opgave at få det store materiale trykt. Selv om det i årene efter Resens død blev sammenskrevet til 7 bind og senere til 3 bind, lykkedes det ikke. Resens materiale gik tabt ved Universitetsbibliotekets brand i 1728, men der var heldigvis forinden foretaget en afskrift i 5 bind, og det er denne afskrift og andre bearbejdelser, der ligger til grund for udgivelse af dele af værket i dette århundrede.

Nu er turen kommet til Fyn, og det er lektor Jacob Isager, Odense Universitet, der har foretaget oversættelsen i samarbejde med stud. mag.erne Ellen Kristensen, Inge Lyng, Mette Molvig og Susanne Lykke Nielsen. Selve beskrivelsen af Fyn fylder 270 trykte sider,

og det er interessant at se, hvorledes stoffet er fordelt. 60% af materialet omfatter Odense, 35% de øvrige købstæder, resten »andet bemærkelsesværdigt på Fyn«, og det drejer sig om slottene Hagenskov, Næsbyhoved, Hindsgavl, Rugård og Dalum Kloster, enkelte runesten samt spredte stykker kirkeinventar med indskrifter. Som Resen slutter bindet: Så meget om Fyn!

Materialet er nu blevet gjort tilgængeligt, og ikke mindst når det gælder kirkehistorie, er der stof at fordybe sig i, hvilket har den naturlige forklaring, at det var præsterne, Resen i sin tid satte på indsamlingsarbejdet.

HHJ

Ole Vaarming: Fiskeriet fra Kerteminde i 18. og 19. århundrede. Udgivet af Kerteminde Museum 1984. Kerteminde Avis Forlag, 52 si. Pris: 49,85 kr.

Bogen er en speciale-opgave under historie-studiet ved Odense Universitet, men det er ikke ensbetydende med, at et godt lokalhistorisk stof drukner i forskningsoversigter, noter og noters noter, sådan som det ofte er tilfældet. Det lille værk er let tilgængeligt, og der kan læses om fiskeriet fra de fynske købstæder i al almindelighed, om fiskeriet fra Kerteminde i særdeleshed. Hvad fiskeriet angår, udgør Kerteminde dog en undtagelse blandt de fynske købstæder. Omkring 1800 var Kerteminde den eneste fynske købstad med et så omfattende fiskeri, at der var tale om et erhvervsfiskeri, og det egentlige gennembrud skete her tidligere i 1800-tallet end i de øvrige fynske købstæder. På grundlag af folketællingslister og andet materiale har forfatteren undersøgt omfanget af den del af befolkningen, der havde tilknytning til søen, bl.a. som fiskere, og han prøver at give en skildring af denne befolkningsgruppe ud fra en socialhistorisk synsvinkel. At fiskeribefolkningen har hørt til den dårligere stillede del af byens befolkning under næppe. Sluttelig behandles teknologi og afsætningsforhold.

HHJ

Rudkøbing – dengang. Byen i billeder 1865-1915. Udgivet af Rudkøbing byhistoriske arkiv 1984. 110 si.

En af lokalarkivernes opgaver er at indsamle gamle fotografier. Man har opdaget, at gamle billeder er populært stof, og rundt omkring er der de senere år udgivet flere samlinger til overkommelig pris. Turen er nu kommet til Rudkøbing, og det er blevet til en pæn publikation med godt 100 gengivelser af billeder af havnen, gader og ejendomme, fabrikker, værksteder, butikker og privathjem, men der er også gengivet interiører. Vi er til torvedag omkring århundredskiftet, til valg på Torvet i 1914, til gymnastikopvisning i 1912, til børneløge omkring 1890, til børnefugleskydning i 1908, på udflygt med sangforeningen år 1900, til dilettant på Hotel Langeland i 1910, til sprøjteøvelse på Torvet år 1900, til realskolens 25-års jubilæum i 1907 samt på tur i Rudkøbings første bil omkring 1906. Der er liv på disse situationsbilleder, og de er ikke af mindre interesse end de billeder, der viser gader og bygninger, som de tog sig ud for 70-120 år siden.

HHJ

Per Iversen, Benny Brinch: Byen Svendborg. 40 si.

Benny Brinch: Svendborg i gamle dage. 96 si.

Benny Brinch: Listige steder i Svendborg. 70 si.

(Ekspedition: Forlaget Mathis, Toftevej 13, 5881 Skårup).

I alle tre publikationer, der er beskudne af omfang og udstyr, tager forfatteren os med på rundtur i det gamle Svendborg:

»Byen Svendborg« bringer tegninger af 18 lokaliteter og virksomheder, udført af arkitekt Per Iversen, og der bringes en kort orientering på dansk, tysk og engelsk. – »Svendborg i gamle dage« beskriver i mindre artikler Svendborgs start som industriby, virksomheder som L. Lange og Co., Svendborg Havn, Svendborg Handelsskole, Firmaet Baagøe og Riber, ejendommene Brogade 11 og Gåsestræde 4 samt St. Nikolai kirke. – I »Listige steder i Svendborg« røber forfatteren at være på hjemmebane. I en munter tone skildrer han 15 af byens restauranter og værtshuse, der også har en historie. Han har tilbagelagt sin rundtur gennem byen »med listige miner ad listige stier«, og måtte man savne nogle af byens restauranter og værtshuse, er grunden den alene, at forfatteren ikke har fundet dem listige nok!

HHJ

Jørgen Burchardt: Provsindustri: Faaborg. Udgivet af Faaborg Byhistoriske Arkiv og Faaborg Kulturhistoriske Museer 1984. 112 si. Pris: 119 kr.

De 112 sider lyder ikke af så meget, men når man har læst bogen, har man fået et væld af oplysninger om de næsten 100 industrivirksomheder, der har eksisteret i og omkring Faaborg i de sidste 150 år. Der er indsamlet materiale om hver enkelt virksomhed, og disse er samlet i grupper, så at de enkelte industrigræne tillige får belyst deres udvikling gennem den omtalte periode. Dertil kommer, at der er indsamlet et omfattende billedmateriale, som i lige så høj grad som teksten tjener til at belyse den industrielle udvikling. – Det er oplysende og underholdende læsning på én gang, og bogen som helhed kan udmærket tjene som mønster for lignende skildringer af de kår, industrien har haft i andre byer og egne.

HHJ

Eva Lund: Træk af en forsvunden landsbys liv: Ejby, Vor Frue Landsogn, Odense. 53 si. (Ekspedition: Eva Lund, Engvej 66, 5230 Odense M).

Der er dukket et nyt navn op blandt lokalhistorikernes: Eva Lund, tidligere praktiserende læge i Odense, har beskæftiget sig med slægtshistorie, specielt med Jervelund-slægten og dens tilknytning til Ejby øst for Odense, og med årene er materialet blevet så omfattende, at det er blevet til en lille bog om den nu forsvundne landsby.

Landsbyen har gennem århundreder rummet 14 gårde, og Eva Lund har nu skrevet deres ejerhistorie gennem 300 år. Der er samlet oplysninger om hver enkelt gård og dens ejere, og den, der har slægtninge, der stammer fra Ejby, vil have glæde af at læse bogen.

Oprindeligt lå alle landsbyens gårde omkring gadekæret. Siden blev størsteparten flyttet, og i dag eksisterer de ikke mere. De gamle landsbygader er afløst af moderne, lysregulerede færdselsårer, og hvor gårdene lå, ses der institutioner og virksomheder af en ganske anden art. Hvor eksempelvis Rosengården lå, ligger i dag Rosengårdscentret, og hvor Stærmosegård lå, parkerer man i dag, hvis man har ærinde på Odense Centralbibliotek.

HHJ

Træk af Hesselager sogns historie. Hesselager Kirkes Forlag 1983. 228 si.

Bogen er en sognehistorie, og den blev udgivet den 20. november 1983, hvor sognet fejrede 800-års jubilæum. Hvornår byen er opstået, ved vi ikke, men det ældste dokument, hvor byens navn nævnes, er dateret den 20. november 1183, og det har man fundet anledning til at markere.

Man har grebet det lidt utraditionelt an. Værket er ikke skrevet af en enkelt person, men af en række personer, såvel faghistorikere som lokalhistorikere, der har behandlet hver sit område, og med bogens 25 afsnit når vi vidt omkring: Der fortælles oldtids- og bebyggelses-historie, der berettes kirke- og skolehistorie, og der er afsnit om sognets seværdigheder: Hesselagerstenen og Hesselagergård. Der er ydet tilskud fra forskellige sider, og det har åbnet mulighed for at bringe en lang række illustrationer. Redaktionskomiteen med sognepræst Jens Bøggild i spidsen har fået en solid sognehistorie ud af det, og bogen har uden tvivl fået en god modtagelse af sognets befolkning.

HHJ

Alf Løhde Mikkelsen: Spurvekvidder. En beretning om forfatteren og højskolemanden Anton Nielsen. Forlaget Arusia. 159 si. Pris: 122 kr.

Bogen, der synes at være fremkommet som en universitetsopgave, behandler den såkaldte skolelærerlitteratur, og hovedvægten er lagt på Anton Nielsens forfatterskab. Der gives en skildring af forfatterens barndom og opvækst, uddannelse og beskæftigelse som lærer på Sjælland, ligesom forskellige faser af hans privatliv belyses. – Af særlig interesse i denne forbindelse er afsnittene om hans gerning på Fyn: Efter en tid at have haft tilknytning til højskolen i Vallekilde, slog han sig ned i Vester Skerninge, hvor han under beskedne former startede en højskole i maj 1868. Et af bogens afsnit bærer således overskriften »Højskoleliv i Vester Skerninge«. Senere blev højskolen forlagt til Ollerup, men her synes Anton Nielsen ikke at have spillet samme rolle som i Vester Skerninge. Fra 1884 modtog han en mindre forfatterunderstøttelse af staten, og træt af at holde højskole forlod han Sydfyn og rejste til København for dér at leve som forfatter. 1886 flyttede han dog tilbage til Ollerup, men han havde svært ved at finde sig til rette på skolen, hvor han havde nogle få timers undervisning. I årene indtil sin død 1897 boede han i Svendborg og Øster Skerninge. – I værket behandles yderligere Anton Nielsens forfatterskab, der består af en række fortællinger og et par digtsamlinger.

HHJ

Min fynske barndom. Udgivet af Fyens Stiftstidende 1984. 122 si. Pris: 75 kr.

Morgenposten bragte i efteråret 1984 en serie med barndoms minder, skrevet af en række kendte mennesker, der har deres rod i det fynske. Artiklerne er udgivet i bogform, og her møder vi livlige fortællere: Bodil Begtrup, Esper Boel, Gudrun Egebjerg, Jørgen Peder Hansen, Hjalmar Havelund, K. Helweg Petersen, Gunnar Henriksen, Henning Høirup, Morten Lange, Erik B. Larsen (»Prik«), Hans Rasmussen, Harald Sandbæk og Ove Sprogøe. På spørgsmålet, om det er nostalgi at beskæftige sig med barndommens land, svarer Helweg Petersen med et nyt spørgsmål: »Er det nostalgi, når man siger, at vi faktisk har brug for

nogle af de værdier, der fandtes i det gamle samfund, med de mangler, det havde, ufortalt?».

De fleste af dem, der her kommer til orde, levede »i en værnet og sluttet verden, hvor alt var fast og trykt forankret«, som en af skribenterne udtrykker det. Til gengæld savner vi ham eller hende, der ikke ser barndommens land i eventyrets glans. Hvad det geografiske angår, kommer vi hele øen rundt og de sydfynske øer med, og der er også stof at hente for den lokalhistorisk interesserede.

HHJ

Årbøger, årsskrifter:

Fyens Stiftsbog 1984. 128 si.

(Ekspedition: Bispekontoret, Klaregade 17, 5000 Odense C).

Af årbogens artikler har flere et historisk indhold:

Anne Rüsing: Om Thomas Kingos virksomhed som Fyns biskop 1677-1703.

Lars Paludan: Køng kirkes restaurering 1981-83.

Ove Andreasen, Pia Signmund: Skib i Tårup kirke (Barken Faders Minde, jvf. Fynske Årbøger 1984, si. 65 ff.).

Jens Rasmussen: Konventdannelsen i Fyns Stift (1809).

Årets billedserie bærer overskriften »Kirkeskibe i Fyens Stift«, og der bringes kirkeskibe fra samtlige købstæder i stiftet. For optagelserne står som tidligere Birte Palle Jørgensen, og biskop Vincent Lind har forsynet dem med tekst.

Fynske Minder 1984: Redigeret af Niels Oxenvad. 142 si. Pris i abonnement: 50 kr.

Årbogen indeholder følgende 6 bidrag:

Jørgen A. Jacobsen, Claus Madsen, Henrik Thrane: Nogle fynske husfund fra yngre jernalder (Gudme, Højbjerg, Sellebjerg).

H.J. Madsen: Høje Stene ved Avernakø (fund fra yngre jernalder, udgravet 1981).

Jens Vellev: Et middelalderligt bronzestøberi – og noget om middelalderens klokker og gryder (i forbindelse med udgravning af Odense Sortebrødrekloster).

Bjarne Lønborg: Støbning af malmgryder – et rekonstruktionsforsøg.

Peter Munk Plum: Mindesten på Hofmangave.

Ole Mortensen: En langelandsk landsbymaler (Daniel Wesch, 1864-1953).

Årbog for Svendborg og Omegns Museum 1984. Redigeret af Henrik M. Jansen. 148 si.

Udover en hilsen til Museumsforeningens formand, politimester Axel V. Sørensen i anledning af dennes 70-års fødselsdag og en fyldig årsberetning, der vidner om et væld af aktiviteter omkring Svendborg og Omegns Museum, bringer årbogen følgende artikler:

Per O. Thomsen: En 5000 år gammel dobbeltgrav fra Øster Skerninge (undersøgelse af gravhøj på mark tilhørende gården Toftlund).

Henrik M. Jansen: Svendborg franciskanerkloster (resultat af arkæologiske undersøgelser 1975-80).

Otto Jonassen: Egebjerg Mølle (oprettet 1855).

Morten Hahn-Pedersen: »Jacobsens Plads« (Troense Skibsværfts historie).

Valdemar Jensen: Cirkus Lange (erindringer om læretid på Langes Jernstøberi og Maskinfabrik 1922-26).

Causerende artikler ved Henning Thalund og Ole Bang om emner med tilknytning til søfartshistorie.

Lyboen, nr. 6. Udgivet af Lokalhistorisk Forening for Lyø 1984. 27 si. Pris: 25 kr.
(Ekspedition: Lokalhistorisk Forening for Lyø, Nygade 6, 6760 Ribe).

Årsskriftet indeholder udover foreningsmeddelelser følgende:

Inge og Aage Agner: Postgangen på Lyø.

Inger Bunde: Faldmosegård, en gårdhistorie.

Ole Philip Hansen: En gæst beretter om Lyø i 1763 (magister Johan Arndt Dyssel, der strandede på Lyø det pågældende år).

Yderligere bringes der skolebilleder fra 1897, 1902 og 1903, og det er lykkedes at identificere så godt som alle skolebørnene. – Til slut skildres årets gang på Lyø, og det vil kommende generationers lokalhistorikere uden tvivl med glæde fordybe sig i.

Allesø-Broby-Næsby Lokalarliv 3. 1984. 48 si. Pris: 20 kr.
(Ekspedition: Lokalarlivet, Skolevej 9, 5270 Odense N).

I dette nummer af arkivets årsskrift beskæftiger man sig med skoleforhold i kommunen gennem tiderne, og der bringes følgende indlæg:

H.H. Jacobsen: Skolevæsenet i Allesø i første halvdel af 1800-tallet.

Helga Møller: Næsbyhovedbroby skole i lærer Møllers tid (beskrivelse fra ca. 1920).

H.H. Jacobsen: Da Næsby fik egen skole (1931).

Ved redaktionens slutning forelå yderligere:

Henrik Gram, Søren Gottfred Petersen: Bjørnemossegård.

Bd. 10 i serien fra Svendborg og Omegns Museum, 41 si. Pris: 40 kr., ill.

Gårdens historie med hovedvægt på resultatet af en bygningshistorisk undersøgelse, foretaget af arkitektstuderende 1976-77; hovedbygningen er siden nedrevet.

Otto Jonassen: Købstadsliv i Enevældens barndom.

Bd. 13 i serien fra Svendborg og Omegns Museum, 95 si. Pris: 60 kr.

Beskrivelse af livet i købstaden Svendborg på grundlag af Svendborgs rådstueprotokoller 1664-1699 og andet materiale.

Henrik Jansen: Svendborg maj 1945. En mindebog.

Bd. 16 i serien fra Svendborg og Omegns Museum, 60 si. Pris: 40 kr., ill.

Beskrivelse af forholdene i Svendborg i besættelsens sidste år på grundlag af materiale i museet, stof fra dagspressen m.v.

Navneregister

- Adam af Bremen 24 ff.
 Allesø 35, 127
 Andersen, Hans Gravendal, Ærø 61, g.m.
 Anna Marie Stein, 61 – datteren
 Cathrine Marie 61
 Arreskov 101, 111, 113, 114
 Assens 34
 Avernakø 126
- Bendz, L.M., borgmester, Odense 20
 Biering, læge, Rudkøbing 65, 66, 68 –
 sønnen Christian 67
 Birkende 54, 89
 Bjørnemossegård 97 f., 111, 127
 Bogense 34
 Bogøstrand 29, 38
 Borresholm 54
 Bramstrup 93
 Brandt, Friedrich, sognepræst, Svindinge
 96
 Brenderup 105, 106
 Brockenhuus, Claus, Søndergårde 92 –
 Frands, rigsmarsk, Egeskov 97
 Brudagergård 103, 105, 112, 115
 Buchwald, stiftamtmand 118 f.
- Cohen, A.D., kateket, Odense 7, 10, 22
- Dalum 123
 Dencker, Anna Margrethe, Ærø 63
 Dongshøjrup 103, 104
 Daa, Ingeborg 100 – Valdemar, Borreby
 100
- Egebjerg 126
 Ejby (v. Odense) 52 f., 124
- Ellested 91
 Ellinge 54
 Erreboe, Jens Josephsen, skipper,
 Ærskøbing 60
- Fincke, Caspar 94
 Fraugde 52 ff.
 Frederik VI 7 ff.
 Fremmelev 47
 Friestadt, Peter, herredsfoged, Odense 15
 Frøbjerg 40
 Frørup 96
 Fåborg 101, 124
 Fårevejle 111
- Giedde, Frederik, stiftamtmand 106 ff.
 Gislev 91
 Glavendrup 44, 47
 Glorup 94, 96, 97
 Gudbjerg 83 ff.
 Gudme 126
- Hagenskov 123
 Hameln, Charlotte Marie von 118 f.
 Hansen, Emil, billedskærer, organist,
 Ryslinge 73 ff., g.m. Marie 74 f. –
 datteren Margit 81 – Hans Henrik,
 herredsfoged, Odense 15 – Lars,
 muremester, Bolttinggårds Skov 73,
 g.m. Marie 73 – Martin J., lærer, Ringe
 73, 81, g.m. Marie 81 – Peder, Ryslinge
 77 f. – Søren, prokurator, Odense 15
 Harndrup 83
 Henriksen, R.J.F., rektor, Odense 122
 Hermansen, Albert, skipper, Marstal 61,
 g.m. Cathrine Marie 61

- 104, 106, 113 ff. – sønnen Henning
Christoffer 104, 105, 111 ff., g.m. Anne
Margrethe von Hameln 115 f., 118 – søn-
nen Herluf Erik 104 – datteren Kirsten
104, 106, 113 ff. – datteren Mette
Lisbeth 104 – sønnen Niels 104, 105 –
datteren Pernille 104
- Vejstrup, Vejstrupgård 105, 109
Wesch, Daniel, maler, Langeland 126
Vester Skerninge 125
Viby 88
Viehlm 37, 41 f.
Viemose 43
Vindinge 54
Vissenbjerg 121
- Ælnod, munk, Odense 24 ff.
Ærøskøbing 59 ff., 89, 121
- Ørbæk 121
Ørsbjerg 84
Ørsted 94
Øster Skerninge 125, 126
- Åby 98
Aagaard, Thorvald, komponist 74
Årslev 121
Årup 122
Åsum 36, 48, 52 ff., 89

Foreningsmeddelelser 1984-85

Siden redaktionen af Fynske Årbøger 1984 sluttede, har Historisk Samfund for Fyn afholdt følgende arrangementer:

Søndag den 27. maj 1984 deltog 40 af foreningens medlemmer i en heldagstur til Roskilde, hvor man besøgte Vikingskibshallen og Roskilde domkirke. I domkirken var formanden for domsognets menighedsråd, civilingeniør Ove Engholmer, en inspirerende fremmedfører, der gav turens deltagere indblik i ting, man som almindelig turist ikke ville være blevet opmærksom på.

Om eftermiddagen blev der aflagt besøg i slotsparken ved Ledreborg, hvorefter man drak kaffe i »Schweitzerhuset« i Herthadalen ved Lejre.

Lørdag den 16. juni 1984 havde foreningen arrangeret en eftermiddagstur til Østrupgård og Fåborg museum. Turen begyndte med en rundvisning på Østrupgård, ledet af ejeren, arkitekt m.a.a. Jan Hansen, der derefter gav en interessant orientering om det sjældne herregårdsanlæg med det middelalderlige stenhus og de tilhørende bindingsværkslænger. Turen sluttede med et besøg på Fåborg museum, der nylig er blevet restaureret.

Udflugten til Hesselagergård og Hesselager kirke *lørdag den 13. oktober* blev årets store løbsstykke. Trods det sene tidspunkt med halvdårligt efterårsvejr og kort betænkningstid for medlemmerne mødte henved 200 deltagere op til et vellykket arrangement med en særdeles hyggelig og gæstfri modtagelse både hos familien Blixen-Fineke på Hesselagergård og hos pastor Jens Bøggild i kirken.

Vinteren bød på 2 foredragsaftener, der begge blev afholdt i Odense. *Torsdag den 22. november* holdt fhv. landsarkivar, dr. phil. Harald Jørgensen foredrag om »Da fattighjælp var eneste form for offentlig forsorg«, og *torsdag den 21. februar 1985* fortalte arkivar Poul Thestrup om »Fynske brugsforeninger før 1920«. Man må beklage, at der til disse aftener i gennemsnit kun mødte ca. 40 tilhørere frem.

Lørdag den 23. marts 1985 afholdtes generalforsamling, der overværedes af 30 af foreningens medlemmer. Til dirigent valgtes sognepræst D. Gautier.

I sin beretning omtalte formanden Dansk historisk Fællesforenings 75-års jubilæum, udnævnelsen af lektor Blomberg til foreningens æresmedlem den 30. august 1984, årets arrangementer samt den kommende sæsons program og takkede alle, der har været foreningens behjælpelig i forbindelse med de afholdte arrangementer.

Formandens beretning godkendtes, og det samme var tilfældet med foreningens regnskab, der udviser et mindre overskud, hvilket dog opvejes af det beløb, der er overført til foreningens jubilæumskonto.

Til repræsentantskabet genvalgtes Alf Faxøe, Henrik Jansen, Svend Kristiansen, Hugo Madsen, Jens Møllerup, Chr. Dan Nielsen, Erland Porsmose og Anne Riising. Der valgtes intet nyt medlem til repræsentantskabet i stedet for lektor Blomberg, idet repræsentantskabet hidtil har haft ét medlem mere, end der er anført i foreningens love.

Som revisorer valgtes Erhardt Clausen og Signe Skov Christensen, som revisorsuppleant Karen Aabom.

Lektor Blomberg har været medlem af repræsentantskabet gennem 50 år, og der bragtes ham en tak for det store arbejde, han gennem årene har ydet, dels som medlem af repræsentantskabet, dels som mangeårig sekretær og senere som formand.

Efter generalforsamlingen holdtes repræsentantskabsmøde. Til medlem af forretningsudvalget valgtes i stedet for Anders Jæger fru Inger Jørgensen, Bogense. Forretningsudvalget konstituerede sig med samme fordeling af posterne som i det forløbne år.

Efter generalforsamlingen holdt forfatteren Poul A. Jørgensen foredrag om »Mennesket i historien«.

Rudkøbing i maj 1985.

Jens Møllerup

Samfundets vedtægter findes aftrykt i Fynske Årbøger 1975.

Repræsentantskabets medlemmer

Mus. insp. dr. phil. E. Albrechtsen, Odense	Gdr. Svend Kristiansen, Bolmerød
Redaktør Edv. Andersen, Fåborg	Lektor Hugo Madsen, Kerteminde
Fuldmægtig Erhardt Clausen, Assens	Overlærer Jens Møllerup, Rudkøbing
Urmager Alf Faxøe, Nyborg	Gdr. Christian Dan Nielsen, Åstrup
Fru Marie Frederiksen, Åsum	Museumsinspektør N. Oxenvad, Odense
Sognepræst D. Gauthier, Landet	Amanuensis F. Stendal Pedersen, Fraugde
Overlærer Tage Heunecke, Lindelse	Lærer Jørgen Engholm Pedersen, Ringe
Lektor H.H. Jacobsen, Næsby	Museumsinsp. Erl. Porsmose, Kerteminde
Mus. insp. Henrik Jansen, Ryslinge	Landsarkivar, dr. A. Riising, Odense
Lærer Poul Jørgensen, Hårby	Direktør Jørgen Svarer, Ærøskøbing
Overpostbud Anders Jæger, Bogense	Overlærer J. Weber, Marstal
Fru Inger Jørgensen, Bogense	Rektor J. Weiss-Pedersen, Strib

Forretningsudvalget

Lærer Jørgen Engholm Pedersen, Ringe, formand (ads.: Erantisvej 7, 5750 Ringe)
 Fuldmægtig Erhardt Clausen, Assens, næstformand
 Lektor Hugo Madsen, kasserer (ads.: Vestergade 14, 5300 Kerteminde)
 Overlærer J. Møllerup, Rudkøbing, sekretær (ads.: Kibshavevej 10, 5900 Rudkøbing)
 Lektor H.H. Jacobsen, Næsby, redaktør (ads.: Hyrdinden 5, 5270 Odense N.)
 Urmager Alf Faxøe, Nyborg
 Fru Inger Jørgensen, Bogense
 Gdr. Svend Kristiansen, Bolmerød
 Museumsdirektør N. Oxenvad, Odense
 Amanuensis Finn Stendal Pedersen, Fraugde
 Landsarkivar, dr. A. Riising, Odense

HISTORISK SAMFUND for Fyns Stift KASSEREGNSKAB for året 1984

UDGIFTER:

Bogtrykker, fotoarbejde og duplikering	kr. 54.189,84
Udsendelse, porto, telefon, kontorartikler	9.899,31
Foredrags- og forfatterhonorarer	3.700,00
Generalforsamling, møder og udflugter	1.209,80
Forsikringer	388,00
Gaver, repræsentation, kørselsudgifter	3.040,70
Kontingent til Sammenslutningen af lokalhistoriske foreninger	950,00
Overført til jubilæumsfond	2.000,00

kr. 75.377,65

INDTÆGTER:

Kontingenter	kr. 53.035,00
Tilskud: Fyns Amtskommune	6.000,00
Odense Kommune	6.300,00
Middelfart Kommune	150,00
Dansk Historisk Fællesforening	7.050,00
Salg af bøger	1.537,00
Renter	266,35
Andre indtægter	527,00
Underskud	512,30

kr. 75.377,65

BEHOLDNINGER:

	1983	1984
Bank	15.805,82	14.288,24
Giro	1.375,89	2.386,17
	<hr style="width: 100%;"/>	<hr style="width: 100%;"/>
	17.181,71	16.669,41
Jubilæumsfond	8.149,59	10.985,12
	<hr style="width: 100%;"/>	<hr style="width: 100%;"/>
	25.331,30	27.654,53
	<hr style="width: 100%;"/>	<hr style="width: 100%;"/>

JUBILÆUMSFOND:

	1984
Beholdning	8.149,59
Overførsel	2.000,00
Renter	835,53
	<hr style="width: 100%;"/>
	10.985,12
	<hr style="width: 100%;"/>

Ovenstående regnskab er fundet i overensstemmelse med bøgerne, som vi har revideret. Beholdningerne er os forevist.

Kerteminde, den 5. februar 1985

Hugo Madsen

Assens den 12. februar 1985

E. Clausen

Odense den 18. februar 1985

Otto Nielsen

Forfattere til årbogens artikler

Viggo Bang

Museumsmedarbejder. F. 1928. Kontoruddannelse. Siden 1981 medarbejder ved Fyens Stiftsmuseums undersøgelsesafdeling. Amatørarkæolog og -historiker.

Adresse: Nyborgvej 323, 1. t.v., 5220 Odense SØ.

Åge Fasmer Blomberg

Lektor, dr. phil.

Adresse: Langesøvej 140, 5462 Morud.

Biografi: Fynske Årbøger 1975, si. 159.

Gregers Hvidkjær

Arkivvagtimester.

Adresse: Asser Rigsvej 10, 5000 Odense C.

Biografi: Fynske Årbøger 1984, si. 134.

Birger Isaksen

Fhv. arkivar.

Adresse: Jennyvænget 3, 5270 Odense N.

Biografi: Fynske Årbøger 1980, si. 126.

Jens Haugaard Jensen

Adjunkt. Cand. mag. i historie og kristendomskundskab.

Forfattervirksomhed: Medforfatter til »Sociale Studier i Aarhus«, 1975. Artikler til årbøger, tidsskrifter og aviser.

Adresse: Nyborgvej 291, 5220 Odense SØ.

Ove Jørgensen

Civilingeniør.

Adresse: Aarestrupvej 3, 5230 Odense M.

Biografi: Fynske Årbøger 1975, si. 130.

Tove Kjærboe

Forfatterinde.

Adresse: Nørregade 6, 5970 Ærøskøbing.

Biografi: Fynske Årbøger 1975, si. 160.

Historiske studier fra Fyn

(bestilling sendes til : Landsarkivet, Jernbanegade 36, 5000 Odense C.)

1: Lotte Jansen: Hoveriet til Egeskov	udsolgt
2: K. Bang Mikkelsen: Degne og skoleholdere samt kateketer, klokkere og organister i Fyns stift indtil 1814.	80,00
3: Hans Henrik Jacobsen: Fynske vider og vedtægter	udsolgt
4: Kirsten Helle Pedersen: Kampen om Kerteminde-banen.	udsolgt
5: Carsten Egø Nielsen: Kriminalitet og socialforsorg i Odense 1920-39.	68,00
6: Lauritz Pedersen Næraae: Noget lidet angaaende Svendborg, samlet 1771, v. Lotte Jansen.	61,00
7: Jens Vilhelm Pedersen: En ung Piges Historie og andre fortællinger, v. Vibeke Harsberg	61,00
8: Peter Windfeld Hansen: Befolkningsforhold på Lyø i det 18. og første halvdel af det 19. årh.	85,00
9: Hans Henrik Jacobsen: Tyske beslaglæggelser i Odense og Assens amter 1940-45	70,00
10: L.P. Pedersen: Fynske standure og deres mestre o. 1700- o. 1850. Udgivet af Gerda Rost. 1. hæfte: Assens-Horne. 2. hæfte: Hårby-Åstrup (Illustreret), pr. bind.	85,00
11: Lotte Dombernowsky: Fynsk herregårdsliv: Grevskabet Gyldensteen og dets styrelse 1750-1770	85,00

(Priserne er incl. moms og porto).

Tilbud

(bestilling sendes til lektor H.H. Jacobsen, Hyrdinden 5, 5270 Odense N.)

Årbog for Odense og Assens amter 1927-32, 1934, 1936-38, ialt	20,00
Enkelte hæfter	3,00
Registerhæfte til årbøgerne 1913-25	2,00
<i>Fynske Årbøger:</i>	
Årgang 1940, 1941, 1942, 1944, 1946, 1947, 1948, 1949, 1950, 1951, 1952, 1953, 1954, pr. stk.	10,00
Årgang 1962, 1963, 1964, 1965, 1966 pr. stk.	20,00
Årgang 1967-74, pr. stk.	25,00
Årgang 1975ff.	35,00
Årgang 1983ff.	50,00
<i>Øvrige publikationer:</i>	
Jacob Madsens Visitatsbog, 2 hæfter (Sunds, Salling, Baag og Vends herreder)	6,00
Jørgen Hæstrup: Hilsen til Vera (Våbenmodtagelse på Fyn under besættelsen)	10,00
Svend Frederiksen: Aasum – træk af sognets historie, 198 s.	30,00
Svend Frederiksen: Seden – træk af sognets historie 171 s.	38,50
K.J. Jensen: Nyborg under besættelsen, 180 s.	15,00
H. Kirchhoff: Oprøret i Svendborg, august 1943 (særtryk)	5,00
N, Vesterdal: Giersings Realskole (særtryk)	8,00
Dalum sogns historie v. Jacob Hansen og Knud Mortensen, 4 bd. ialt	80,00
Danmarks Riges Breve, Fyn og Lolland Falster, II 1-4, ialt.	8,00
C.A. Christensen: Historiske Oversigter til Danmarks Riges Breve	1,00

Fynske
Årbøger 1985

Fynske Årbøger 1985

UDGIVET AF

HISTORISK SAMFUND FOR FYNS STIFT

ODENSE 1985

Illustration på omslaget:
Port til hestestalden på Klingstrup
hovedgård med Henning Valkendorfs
og hustrues initialer.
(Fotograferet 1943), jvf. artiklen si. 92 ff.
Bogen er sat med Baskerville,
og trykt hos OAB-Tryk A/S, Odense.

Manuskripter, der ønskes optaget i årbogen,
bedes sendt til:

*lektor Hans Henrik Jacobsen,
Hyrdinden 5, 5270 Odense N.,*

til hvem også henvendelser i
redaktionelle anliggender bedes adresseret.

Skriftudvalget består af:

fuldmægtig E. Clausen, amanuensis Finn Stendal Pedersen,
landsarkivar, dr. A. Riising
og lektor Hans Henrik Jacobsen (redaktør).

Indhold

<i>Jens Haugaard Jensen</i> : »Den korporlige Jødefejde« i Odense 1819..	7
<i>Ove Jørgensen</i> : Navnet Odense: stavemåder og tolkninger	23
<i>Viggo Bang</i> : Tidlige vejforbindelser på Østfyn	50
<i>Tove Kjærboe</i> : Dagbog, skrevet af ærødreng 1869-70	59
<i>Birger Isaksen</i> : Emil Hansen, en fynsk musiker og billedskærer...	73
<i>G. Hvidkjær</i> : Sørgmuntre historier fra fynske kirkebøger	83
<i>Åge Fasmer Blomberg</i> : Valkendorferne på Klingstrup	92
Ny lokalhistorisk litteratur	121
Navneregister	128
Foreningsmeddelelser 1984-85	132
Forfattere til årbogens artikler	135